

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի
օգնականների դասավանդման հմտությունների զարգացման
ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝	«ՀՀ Լոռու մարզի Վանաձոր քաղաքի N 3 հիմնական դրոց» ՊՈԱԿ
Թեմա՝	Գործնական աշխատանքների կազմակերպումը «Մայրենի» առարկայի շրջանակում
Վերապատրաստող, մենթոր՝ Ուսուցիչ՝	Սյուզաննա Ափինյան Նարինե Բարոյան

Վանաձոր 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	3
Գործնական աշխատանքների կազմակերպումը «Մայրենի» առարկայի շրջանակում	6
Եզրակացություն	16
Գրականության ցանկ	17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Գործնական աշխատանքները զարգացնում են սովորողների ստեղծագործական, հետազոտական ունակությունը, հնարավորություն են ընձեռում աշակետներին ոչ միայն ինչ-որ բան սովորել, այլև ինչ-որ բան անել: Գործնական աշխատանքները հնարավորություն են տալիս ակադեմիական գիտելիքները որոնել, իմաստավորել, ընդհանրացնել, համակարգել և կիրառելի դարձնել:

Գործնական աշխատանքները նպաստում են յուրացված գիտելիքների կիրառմանը ոչ ստանդարտ իրավիճակներում: Այս բաղադրիչի համաձայն՝ հնարավորություն է ստեղծվում հմտությունների ու կարողությունների կիրառումն իրականացնել դասի ժամանակ: Գործնական աշխատանքը կարող է դրսևորվել հետազոտությամբ կամ նախագծային աշխատանքի ձևով: Հիմնականում ստեղծագործական հանձնարարությունների դեպքում աշակերտներից պահանջվում է աշխատել ինքնուրույն և կիրառել սովորածը կյանքում: Կարևոր է աշակերտի տրամաբանական մտածողության զարգացումը: Դրա համար անհրաժեշտ է նախ զարգացնել նրա զգայարանները, հետո՝ դատողությունը: Յան Ամոս Կոմենսկին ասում է, որ գիտելիքն սկսվում է զգայական ընկալումից, երևակայության օգնությամբ անցնում է հիշողությանը, իսկ այնուհետև ձևավորվում է ընդհանուրի ըմբռնումը, և բավականաչափ հասկանալի իրերի մասին առկա գիտելիքի ճշգրտման համար կազմվում են դատողություններ: Անհրաժեշտ է ընկալմանը մասնակից դարձնել արտաքին զգայարանները՝ լսողությունը, տեսողությունը, շոշափելիքը և այլն: Այս ամենի զարգացմանն էապես օգնում են գործնական աշխատանքները:

Գործնական աշխատանքները նպաստում են խորացնելու կրտսեր դպրոցականների գիտելիքները, զարգացնում նրանց ճանաչողական ակտիվությունը: Պատկերավոր ասած՝ մեզ շրջապատող աշխարհը ստեղծագործական լաբարատորիա է, որտեղ ընթանում է ճանաչողական գործընթացը: Աշակերտների գործնական աշխատանքը մայրենիից մի ոլորտ է, որտեղ շաղկապվում են գիտելիքն ու կարողությունը, տեսությունն ու պրակտիկան: Ճանաչողության հիմքը պրակտիկան է: Ուստի, աշակերտներին պետք է

հասանելի դարձնել այն, որ տեսական հետազոտությունները կատարվում են ոչ միայն հանուն գիտության, այլև հանուն պրակտիկ գործունեության զարգացման, հանուն մարդկանց կենսապայմանների ապահովման և բարելավման: Աշակերտները պետք է հասնեն նրան, որ կարևոր են տեսական հասկացությունների իմացությունը մարդու պրակտիկ գործունեության մեջ: Նա պետք է հասկանա, թե որքան կարևոր է ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կյանքում հանդիպող առօրյա իրադրություններում կիրառել կարողանալը: Աշակերտների մեջ գործնական կարողության առկայությունը նրանց իսկ կրթվածության որակի հիմնական և գլխավոր ցուցանիշն է լինելու ողջ կյանքում: Այդ իսկ պատճառով շատ կարևոր է, որ ուսուցիչը ուսումնական գործընթացը կազմակերպելիս և իրականացնելիս հիմնական շեշտը դնի աշակերտների գործնական կարողությունների ձևավորման և զարգացման հարցերի վրա: Հենց այս տեսանկյունից է, որ արժևորվում է գործնական աշխատանքի դերը ոչ միայն որպես տեսական նյութի ամրապնդման միջոցի, այլև որպես սովորածը գործնականում կիրառելու հնարավորություն: Կոնկրետ խնդիրներով ու բովանդակությամբ պայմանավորված՝ գործնական աշխատանքները կարող են իրականացվել ինչպես դասերի ժամանակ, այնպես էլ՝ դասերից դուրս:

Գործնական աշխատանքը նպաստում է նաև, որ աշակերտը կարողանա մտածել կարդացածի շուրջ, առանձնացնել գլխավորը երկրորդականից, կատարել ինքնուրույն մտահանգումներ: Այսինքն՝ տեսական գիտելիքի գործնական կիրառումն է ստեղծագործական մոտեցմամբ: Գործնական աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը, անցկացումը <<Մայրենի>> առարկայից կարևոր է նաև այն պատճառով, որ այն ձևավորող գնահատման ձևերից մեկն է:

Գործնական աշխատանքների ընթացքում պետք է իրականացվեն այնպիսի գործողություններ, ինչպիսիք են գիտելիքի .

- որոնումը,
- իմաստավորումը,
- ամրապնդումը,
- կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը և զարգացումը,

- գիտելիքի ընդհանրացումն ու համակարգումը:

Գործնական աշխատանքը մի կողմից ուսումնական առաջադրանք է, այսինքն՝ այն, ինչ պետք է անի աշակերտը, մյուս կողմից՝ այդ առաջադրանքի կատարման ընթացքում համապատասխան գործունեության՝ հիշողության, մտածողության, ստեղծագործական երևակայության դրսևորման ձև, որն արդյունքում աշակերտներին տալիս է միանգամայն նոր, նախկինում նրան անձանոթգիտելիքներ, կամ էլ արդեն ունեցած գիտելիքների խորացում:

Գործնական աշխատանքների կազմակերպումը «Մայրենի» առարկայի շրջանակում

Հետազոտության նպատակն ու խնդիրները

Նպատակն է՝ վեր հանել գործնական աշխատանքների իրականացման առանձնահատկությունները:

Խնդիրները.

1. ներկայացնել գործնական աշխատանքներն իրականացնելու հնարներն ու մեթոդները,
2. մատուցել կիրառման համար անհրաժեշտ տեսական և գործնական նյութեր,
3. օգնել հասկանալ, թե ինչպես կարելի է նպաստել անհատի ինքնադրսևորմանը, կենսագործունեությանը և կրթության շարունակականության ապահովմանն ուղղված հմտությունների զարգացմանը:

I-IV ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ «ՄԱՅՐԵՆԻ» ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎՈՂ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

Կրթական չափորոշչային պահանջներից բխող հետևությունն այն է, որ այսօր անհրաժեշտություն է առաջանում որոնելու կրթական գործընթացի կազմակերպման համապատասխան միջոցներ և ձևեր, որոնց օգնությամբ կարելի կլինի իրագործել աշակերտների ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանքները:

Գործնական աշխատանքը սովորողների կողմից կատարվող այն աշխատանքն է, որը վերաբերում է նրա կողմից ձեռք բերված գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների գործնական կիրառություններին:

Գործնական աշխատանքների ընթացքում պետք է իրականացվեն այնպիսի գործողություններ, ինչպիսիք են գիտելիքների որոնումը, դրանց իմաստավորումը, ամրապնդումը, կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը և զարգացումը, գիտելիքների ընդհանրացումը և համակարգումը:

Գործնական աշխատանքների սահմանները շատ ընդարձակ են և իրենց մեջ ներառում են նաև աշակերտների կողմից կատարվող հետազոտական աշխատանքներն ու նախագծային գործունեությունը: Գործնական աշխատանքը անցկացվում է և՛ ստուգման, և՛ ուսուցանող նպատակով: Հանրակրթության դերը մեծ մասամբ պայմանավորված է նրա գործնական- կիրառականնշանակությամբ: Ժամանակակից պայմաններում ուսուցման կարևոր

նպատակներից է աշակերտին սովորեցնել ձեռք բերած գիտելիքներն ու կարողությունները կիրառել կյանքում հանդիպող տարբեր գործնական խնդիրներ լուծելիս:

Գործնական անվանենք սովորողների կողմից կատարվող այն աշխատանքները, որոնք վերաբերվում են նրանց ձեռք բերած գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների գործնական կիրառություններին/ենթադրվում է նաև չափիչ սարքերի կամ համակարգչի կիրառություն/:

Գործնական աշխատանքը միանգամայն շոշափելի, իրական, նպատակին հասնելու մեթոդ է: Այն սովորողի որոշակի գործողությունների հաջորդականությունների, հնարների համադրություն է, որն իրականացվում է տրված առաջադրանքը կատարելու նպատակով՝ յուրաքանչյուր սովորողի համար էական և վերջնական արդյունքի տեսքով:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ ՊԵՏՔ Է՝

- նախապատրաստական աշխատանք տանի աշակերտների հետ, որպեսզի նրանք ոչ միայն իմանան տեսական այն նյութը որի հիման վրա պետք է կատարեն գործնական աշխատանքը, այլև ծանոթ լինեն այն իրականացնելու հնարներին և միջոցներին,
- ապահովի աշակերտներին գործնական աշխատանքն իրականացնելու համար անհրաժեշտ միջոցներով/ուսումնական օժանդակ նյութ, մոդելներ, գործիքներ, սարքեր և այլն/,
- վերահսկի աշխատանքի կատարման ընթացքը, անհրաժեշտության դեպքում ինքը ևս ներգրավվի այդ աշխատանքում,
- վերլուծի և գնահատի կատարված աշխատանքը:

Գործնական աշխատանքները լինում են.

- անհատական
- խմբային բնույթի:

Գործնական աշխատանքները կատարվում են դասարանում, տանը և

համայնքում:

Արդյունքները կարող են ներկայացվել բանավոր և գրավոր:
Ըստ անցկացման ժամանակի՝ լինում են.

- կարճատև
- երկարատև:

Ըստ թեմայի՝ լինում են.

- առարկայական
- ազատ:

Գործնական աշխատանքը կարող է գնահատվել ինչպես միավորային, այնպես էլ ոչ միավորային գնահատմամբ:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ՄԱՅՐԵՆԻՑ

Գործնական են համարվում սովորողների ձեռք բերած գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների գործնական կիրառության վերաբերող աշխատանքները:

Սովորողներին ներկայացվող չափորոշչային և ծրագրային պահանջների համաձայն՝ նախատեսվում են տարբեր բնույթի ու տիպի գործնական աշխատանքներ.

- պատմության գծապատկերի կազմում՝ նախադասությունների համար գունային բաժանումներով,
- բառերի, վանկերի կազմության գծապատկերների ստեղծում,
- դասանյութի մասերին համապատասխան բովանդակային կառուցվածքի գծակարգի կազմում,

- տեքստի սխալների ուղղում, խառնված հերթականության շտկում,
- գործնական գրություններ՝ նամակ, հասցե, հայտարարություն,
- գովազդային վահանակի, դասարանական թերթի ստեղծում և ձևավորում,
- տեքստի նկարագարում,
- հեքիաթների հորինում, ինքնաշեն գրքերի նկարագարում,
- զանազան տեղեկատվական աղբյուրներից/ բառարաններ, մանկական
- հանրագիտարաններ, ուսումնական ձեռնարկներ/ տեղեկությունների որոնում՝
- առաջադրված հարցերին պատասխանելու համար,
- պաստառի ձևավորում,
- տեսահոլովակի նկարահանում, դիտում, քննարկում,
- երգի միջոցով ուսումնառություն,
- դերախաղ, փորձ,
- քարտեզների ուսումնասիրում և ստեղծում,
- հետազոտական աշխատանք, նախագիծ, դեպքերի ուսումնասիրություն,
- բանավեճ, էքսկուրսիաներ,
- սահիկաշարի պատրաստում:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄԸ

- ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆ_ սովորողին ծանոթ իրավիճակում գիտելիքների վերարտադրում՝ ըստ օրինակի:
- ՄԱՍԱՄԲ ՈՐՈՆՈՂԱԿԱՆ_ գիտելիքների և հմտությունների կիրառում սովորողին անծանոթ կամ փոփոխված պայմաններում:
- ՄՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ- խնդրի վերաբերյալ սովորողի կողմից ինքնուրույն լուծման առաջադրում:

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ-ՎԵՐՋՆԱՐԹՅՈՒՆՔ-ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՊԸ

- Գործնական աշխատանքներ իրականացվում են ուսումնական բոլոր առարկաներից և ուսուցման գործընթացի բոլոր փուլերում՝ պայմանավորված յուրաքանչյուր առարկայի առանձնահատկություններով:
- Գործնական աշխատանքը պետք է համապատասխանի ուսումնական ծրագրով նախատեսված վերջնարդյունքներով, առաջադրանքը պետք է նպաստի կարողունակությունների զարգացմանը:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՆ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍԱՐԱՆՈՒՄ

Դպրոցական ուսումնառության հենց առաջին օրերից սկսած՝ կարևոր է, որ երեխան դառնա ուսումնական գործընթացի ակտիվ մասնակիցը: Որպես կանոն՝ ուսման նկատմամբ անտարբեր երեխաները սովորում են շատ ավելի վատ, քան կարող են, և, հակառակը՝ հետաքրքրասեր, հարցասեր երեխաները սովորում են շատ ավելի հեշտ և արագորեն են յուրացնում գիտելիքները:

Սա է պատճառը, որ երեխայի գործնական աշխատանք կատարելուն նախապատրաստելը, նրան համապատասխան կարողություններ և հմտություններ ուսուցանելը առաջին դասարանում դասավանդող ուսուցչի կարևորագույն խնդիրն է:

Ուսուցչի աշխատանքը պետք է նպատակաուղղված լինի սովորողների գործնական կարողությունների զարգացմանը՝ որպես ճանաչողական հետաքրքրության զարգացման և ուսումնական գործունեության նկատմամբ դրդապատճառների ստեղծման միջոց:

Այդ նպատակաուղղված աշխատանքի ընթացքում լուծվում են հետևյալ խնդիրները.

- ճանաչողական գործընթացների զարգացում (երևակայություն, ընկալում, հիշողություն),
- մտավոր գործընթացների զարգացում (համեմատում, վերլուծություն և գլխավորի առանձնացում, նյութի ամփոփում և համակարգում, հակասությունները տեսնելու կարողություն և այլն),

- հետազոտական կարողությունների ձևավորում և զարգացում (տեսնել անսովորը, ձևակերպել խնդիրը, ապացուցել գաղափարը, ձևավորել հետազոտական աշխատանքի արդյունքները),
- ինքնակրթության կարողությունների ձևավորում, այսինքն՝ ակտիվ ճանաչողական գործունեության հնարների ձևավորում ,
- սովորողների գրավոր և բանավոր խոսքի զարգացում,
- համագործակցային և հաղորդակցական կարողությունների զարգացում:

Առաջին դասարանը գործնական կարողությունների զարգացման առաջին փուլն է: Գործնական աշխատանքն այս դասարանում կրում է սուկ ուսուցողական բնույթ: Այս փուլում աշխատանքը հիմնականում նպատակաուղղված է երևակայության, ստեղծագործական մտածողության, դիտարկման, հարցեր տալու կարողությունների զարգացմանը, որն էլ իր հերթին նպաստում է գործնական կարողությունների զարգացմանը: Հնարավոր չէ ձևավորել գործնական կարողություններ առանց երեխաների երևակայության և ստեղծագործական մտածողության զարգացման, որովհետև երևակայությունը կերպարի կամ գաղափարի ձևով նորի ստեղծման հոգեկան գործընթաց է: Հատկապես այդ գործընթացն է մարդուն դուրս բերում իրականության սահմաններից և հնարավորություն է ընձեռում կողմնորոշվելու տարբեր իրավիճակներում՝ կանխատեսելու արդյունքները:

Ահա որոշ վարժություններ, որոնք նպաստում են երևակայության և ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանը:

Վարժությունների մի խումբը նպաստում է սեփական կարծիքը փոխելու, իրերն ու երևույթները տարբեր տեսանկյուններից դիտարկելու կարողությունների զարգացմանը, ինչն էլ, իր հերթին, գործնական աշխատանքն արդյունավետ կատարելու հնարավորություն է ընձեռում:

Կարելի է հանձնարարել հետևյալ առաջադրանքներով վարժությունները.

- շարունակի՛ր անավարտ պատմվածքը, հեքիաթը,
- հորինի՛ր պատմվածք որևէ հերոսի անունից,

- նկարագրի՛ր քո երևակայական կյանքի մեկ օրը կամ օգտագործելով հետևյալ վերջաբանը՝ «<... և փիսիկը մուշ- մուշ քնեց աղվեսի բնում >>, կազմի՛ր տեքստ,
- որոշի՛ր, թե որքան գործողություններ կարելի է կատարել որևէ առարկայի հետ,
- որևէ առարկայի համար անվանի՛ր որքան հնարավոր է շատ հատկանիշներ:

Կատարելով ենթադրություններ՝ երեխաները պետք է սովորաբար իրենց խոսքում կիրառեն հետևյալ բառերը. ենթադրենք, ասենք թե, հնարավոր է, կարող է լինել:

Կարևոր կարողություն է նաև հարցեր առաջ քաշելու կարողությունը: Չէ՞ որ յուրաքանչյուր ճանաչողական գործընթաց սկսվում է հարցադրումներից: Այդ նպատակով տրվում են մարդկանց, կենդանիների պատկերներով նկարներ, և երեխաներին առաջարկվում է պատասխանել տրված հարցերին: Կամ տրվում է առաջադրանք.

- ի՞նչ հարցեր կօգնեն քեզ նոր տեղեկություններ իմանալու տրված առարկայի մասին:

Գործնական վարժությունները ճանաչողական-հետազոտական և ստեղծագործական գործընթացների սկիզբն են: Գործական առաջադրանքներն իրենց մեջ ներառում են ճանաչողական գործընթացներ՝ սկսելով ընկալման, մտապահման, իմաստավորման գործողություններից և ավարտելով տրամաբանական ու ստեղծագործական գործընթացներով:

Առաջին դասարանից սկսած՝ անհրաժեշտ է սովորողներին վարժեցնել հետազոտական գործունեության հետևյալ ձևերին.

- մտածել ինքնուրույն,
- հարցնել մեկ ուրիշից,
- կարդալ գրքերում,
- տեղեկություն ստանալ համացանցից,

- դիտարկումներ կատարել,
- փորձեր անցկացնել,
- հարցնել համապատասխան մասնագետներից:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ՄԱՅՐԵՆԻՑ 2-4-Ը ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ

Առաջին դասարանից սկսած՝ արդեն կարելի է առաջադրել գործնական աշխատանքներ, որոնք կառուցված կլինեն մի շարք գործնական վարժություններից: Գործնական աշխատանքը ենթադրում է այնպիսի աշխատանք, որի կատարման ընթացքում աշակերտը հայտնվում է իր համար ոչ սովորական իրավիճակում, որտեղ անհրաժեշտ է հնարամտություն, ստեղծագործական մոտեցում, որպեսզի լուծի իր առջև դրված խնդիրը: Ընդ որում՝ գործնական աշխատանքը պետք է լինի այնպիսի աշխատանք, որի ընթացքում աշակերտը հայտնվում է իր համար ոչ սովորական իրավիճակում, որտեղ անհրաժեշտ է հնարամտություն, ստեղծագործական մոտեցում, որպեսզի լուծի իր առջև դրված խնդիրը: Ընդ որում՝ գործնական աշխատանքը պետք է կազմված լինի այնպիսի առաջադրանքներից, որոնք հնարավոր չէ կատարել առանց ուսուցիչական նյութի լավ իմացության:

Այսինքն՝ գործնական աշխատանքը ուսումնական գործընթացում յուրացված գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների կիրառումն է: Գործնական աշխատանքը ենթադրում է նախաձեռնություն ցուցաբերելու ցանկություն, կարողություն և հնարավորություն, ոչ ստանդարտ մտածողություն, ստեղծագործական մտածողություն, ինքնուրույն որոշում կայացնելու, անհրաժեշտ տեղեկատվություն որոնելու պարտականություն:

Այս դասարաններում գործնական աշխատանքները նպաստում են ոչ միայն յուրացրած գիտելիքների գործնական կիրառման կարողությունների զարգացմանը, այլև դպրոցականների այնպիսի մտածողական գործընթացների զարգացմանը, ինչպիսիք են.

Դասակարգումը, ամփոփումը, տարբեր հնարավոր որոշումների ընտրությունը, իր աշխատանքի գործողությունների ծրագրի կազմումը,

միննույն իրը կամ երևույթը տարբեր տեսանկյուններից դիտարկումը, տարբեր իրերի կամ երևույթների համեմատումը, ինքնաստուգումը:

Գործնական աշխատանքների արդյունավետ իրականացումը կախված է մտածողության գործընթացների ճշգրիտ կազմակերպումից:

Գործնական աշխատանքների կատարման ընթացքում անհրաժեշտ է պահպանել հետևյալ կանոնները.

1. Ցանկացած գործնական աշխատանք պետք է ունենա կոնկրետ նպատակ:
2. Գործնական աշխատանքի ընթացքում երեխաները պետք է կարողանան կիրառել իրենց՝ մինչև այդ յուրացրած գիտելիքներն ու կարողությունները:
3. Յուրաքանչյուր աշակերտ պետք է իմանա կատարման ընթացքը և պետք է յուրացնի ինքնուրույն գործելու հնարքները:
4. Գործնական աշխատանքը պետք է համապատասխանի սովորողների կարողություններին:
5. Գործնական աշխատանքի ընթացքում ստացած արդյունքները կամ եզրահանգումները պետք է կիրառվեն ուսումնական գործընթացում:
6. Անհրաժեշտ է ապահովել տարբեր տեսակի գործնական վարժությունների համադրումը:
7. Գործնական աշխատանքի բովանդակությունն ու քայլաշարը պետք է հետաքրքրություն առաջացնեն:
8. Գործնական աշխատանքը պետք է ապահովի սովորողների ճանաչողական, տրամաբանական կարողությունների զարգացումը:
9. Գործնական աշխատանքի բոլոր տեսակները պետք է ապահովեն ինքնուրույն ճանաչողական գործնեություն ծավալելու կարողությունը:

2-4-րդ դասարաններում, բացի ուսուցանող նպատակով տրված գործնական աշխատանքներից, տրվում են նաև միավորայի գնահատմամբ գործնական աշխատանքներ (յուրաքանչյուր կիսամյակում մեկ գործնական

աշխատանք):

Այդ գործնական աշխատանքների գնահատումն իրականացվում է աշակերտի հավաքած միավորների քանակն արտահայտելով միավորային գնահատանիշերով:

Կրտսեր դպրոցականներին մայրենիից տրվող գործնական աշխատանքները մեծ հաշվով կարելի է անվանել ստեղծագործական-հետազոտական աշխատանքներ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով՝ տարրական դասարաններում գործնական աշխատանքների կազմակերպումը հնարավորություն է տալիս ձևավորել ու մշակել այնպիսի կարողություններ և հմտություններ, որոնք պետք են աշակերտին ողջ կյանքի ընթացքում:

Սովորողները՝

- զարգացնում են իրենց աշխարհաճանաչողական գիտելիքները,
- ձեռք են բերում սոցիալական հմտություններ,
- զարգացնում են ստեղծագործական մտածողությունը,
- իրենց աշխատանքներում կարողանում են բացահայտել տեսականի և գործնականի կապը,
- զարգանում են ինքնադրսևորման և ինքնակազմակերպման հմտությունները,
- ուսուցանվող առարկան դառնում է նրանց համար ավելի հետաքրքիր,
- մեծ հետաքրքրություն են դրսևորում շրջապատող աշխարհի նկատմամբ,
- արժևորում են իրենց ստացած գիտելիքները,
- աշակերտները դառնում են մոտիվացված, քանի որ ամեն ինչ անում են իրենց նախասիրությունների շրջանակում և ներգրավված են համընդհանուր ուսումնական գործունեության մեջ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Կ. Թորոսյան, Կ. Չիբուխյան «Գործնական աշխատանքներ մայրենիից», «Զանգակ» հրատարակչություն, 2017թ.
2. Սոնա Սարգսյան, Մարինե Մանուկյան, Լիզա Աթոյան «Միավորային գնահատումը 2-4-րդ դասարաններում /Մաթեմատիկա/», «Արևիկ» հրատարակչություն, 2009թ.
3. Կ. Թորոսյան, Կ. Չիբուխյան « 50 հարց ու պատասխան տարրական դասարանների ուսուցիչների համար», մաս 1, «Զանգակ» հրատարակչություն, 2013թ
4. Горностаева З.Я “Проблема самостоятельной познавательной деятельности”//Открыт.Школа – 1998 - №2.